

Något att vara stolt över?

Från min horisont känns det som om det svenska Österbotten, under mina fyra decennier i frivillig exil, både fysiskt och mentalt slagits i spillror. Kvar har vi ett exploaterat industrilandskap, både till lands och sjöss; dessutom i ett osunt och trumpistiskt debattklimat.

I ledaren för *OA-Natur* 2018 skriver Ika Österblad: ”Det österbottniska debattklimatet är bedrövligt.” Jag håller helt med. Den aggressiva och hotfulla respons jag fick från läsare, under de fem år jag var kolumnist på ledarsidan i *Vasabladet* (2015–2019), var chockerande – men talande. Om jag bara vågade ifrågasätta det som de mest högljudda rabulister (ofta med fina titlar/positioner) förespråkade, ledde det ibland till hundratals elaka mejl, telefonsamtal och insändare. Notera dock: En kolumnist förväntas syssla med opinionsjournalistik; en av grundstenarna i en fungerande demokrati.

Under mitt sista år i OA:s styrelse, innan biståndsenagamentet i tredje världen, lyckades jag 1984 initiera den tidskrift du håller i din hand; i sig en årsbok och värdefullt tidsdokument. För att förstå nuet krävs tillbakablick – som referens.

När jag nu, fyra decennier senare, på avstånd betraktar tingens ordning, känner jag en stor stolthet över den utveckling som både föreningen Ostrobothnia Australis och *OA-Natur* har genomgått. Bakom olika OA-projekt, också internationellt unika, hittas kunniga experter och eldsjälar inom många områden; något som sällan får ett erkännande från österbottniska beslutsfattare och medier.

Varför inte?

Kanske en orsak är att det saknas naturvetenskaplig kompetens bland politiker, beslutsfattare och allehanda tyckare. Också på dagstidningsredaktionerna exponeras tydligt denna frånvaro av kompetens. I stället för att fungera som upplysande folkbildare, som med stolthet värnar om det österbottniska kustlandets natur, miljö och särdrag – landhöjningsriket som vi ärvt – tycks lokalpolitiker ha förvandlats till röstfiskande populistmegafoner som med hjälp av lokaltidningar sprider desinformation angående natur, utan naturvetenskaplig förankring. Så formas allmänhetens åsikter.

Österbotten är tillsammans med Södra Karelen de enda landskap på fastlandet

som saknar nationalpark; vita fläckar på Finlandskartan – symboliskt i sig. Det mesta som tangerar förslag till skydd av natur bemöts med hån i svenska Österbotten. Generationerna efter oss kommer knappast att imponeras av det sätt vi förvalt det arv som generationerna före oss hade lämnat över.

I kapitlet ”Ett landskap till salu” i min debutbok *Samtal i gränsland*, tar naturvetaren Canne Lundberg och jag en vårdag 2019 en titt på förödelsten i landskapets första stora vindkraftverksparK längst ner i söder: i Ömossa och Uttermossa där skogslandskapet har slagits i spillror och förvandlats till industrimark. Nu fyllt med kommande generationers problemavfall; sen dess har resten av kustlandets skogar gått samma öde till mötes.

Nu står också skärgården i tur – är det så vi vill ha det?

Visst behöver vi utnyttja de resurser vi har, inom såväl livsmedels- som energi- och skogsindustri. Men för att hålla vågen i balans behövs en *motvikt* i form av skyddade områden, en fristad för en del av våra rödlistade arter. En lista som växer alarmerande snabbt. Dessutom vill väl de flesta av oss, kommande generationer och nyinflyttade inkluderade, ha en trivsamt miljö att leva i/flytta till! – inte en industriell bakgård. Det verkar som om kustlandskapets planerare fullständigt glömt helhetsseendet. Allt exploateras. Samtidigt fokuserar debatten i medierna på trumpistiska dimridåer och trivialiteter om ämnen som saknar relevans för det framtida landskapet och miljön.

Vem tar ansvaret för att skapa en genuin stolthet för det landhöjningslandskap vi getts att förvalta? Till det behövs attitydförändring och kunskapsuppdatering på alla nivåer. De kandidater i 2023 års riksdagsval som begriper detta: får de röster för den sakens skull? Eller anser den österbottniska medborgaren i gemen att dessa kandidater har fel åsikt i frågan? Eller har de kanske rätt åsikt men tillhör fel partier?

Nuvarande representanter i riksdag och lokalpolitiska samfund har tillåtits sälja vårt kustlandskap till de ”högst bjudande”, utan urskiljning. När markägare, kommunpolitiker och medier sitter i famnen på varandra blir landskapet alltmer en exploaterad industriell bakgård – också på nationell nivå. Inget att vara stolt över; pengar i sig skapar ingen lycka i spillror av ett arv. Hållbar utveckling baseras på ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. En balansgång som alldeles tydligt vacklar i Österbotten där allt tycks vara fokuserat på ekonomi – vilket i längden inte är hållbart.

Ett otrivsamt och ekologiskt utarmat landskap är inget att vara stolt över.

HÅKAN EKLUND